

Avalent>Perekonnaasjad ja pärimine>Elatis

Elatis

Hispaania

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?

Ülalpidamine tähendab kõige vajaliku – toidu, eluaseme, rõivaste ja arstiabi – tagamist.

Samuti kuulub ülalpidamise alla seda saama õigustatud isiku haridus ja koolitus seni, kuni ta on alaealine, ja ka pärast seda, kui ta ei ole lõpetanud hariduse omandamist temast mitteolenevatel põhjustel. Kui abielu puruneb, võib kooselu lõpetamise või lahutusprotsessi ajal nõuda ülalpidamist kodus elavatele lastele, kes ei ole rahaliselt sõltumatud.

Ülalpidamine hõlmab ka raseduse ja lapse sünniga seotud kulusid, välja arvatud juhul, kui need on muul viisil kaetud.

Vastastikune kohustus tagada täies ulatuses ülalpidamine on

1. – abikaasade ning
2. – ülenejate ja alanejate sugulaste vahel.

Õed ja vennad peaksid saama üksnes vajalikku elatisabi, kui see on tarvilik põhjusel, mis ei olene ülalpidamist saama õigustatud isikust, sealhulgas vajaduse korral hariduse omandamiseks vajalikku abi.

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Lapsed kuni täisealiseks, s.t Hispaanias kuni 18aastaseks saamiseni, välja arvatud juhul, kui alaealised on endal piisav sissetulek. Kui laps saab täisealiseks, jätkub tema ülalpidamise kohustus niikaua, kuni ta ei ole rahaliselt sõltumatu, ei ole lõpetanud hariduse omandamist või on töötu temast endast sõltumatutel põhjustel. Alaealiste puhul tuleb samuti arvesse võtta tsiviilseadustiku (*Código Civil*) artikleid abielu kehtetuks tunnistamise, lahusele ja abielu lahutamise kohta (artikkel 90 jj).

Kuni lapsed on alaealised, on elatise maksmine esmatähtis ja vältimatu kohustus.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Avaldus tuleb esitada pädevale esimese astme kohtule (*Juzgado de Primera Instancia*).

Millised on menetluse peamised etapid?

Avaldusi menetletakse suulisel ülekuulamisel (*juicio verbal*). Kui ülalpidamist nõutakse lahusele või lahutuse korral lisameetmena või paari lahkuminekukorral vanema-lapse meetmena, tehakse seda ühiselt koos eespool nimetatud menetlusega – teatavate erijoonetega suulisel ülekuulamisel.

Kui Hispaanias oli välja kuulutatud eriolukord (14. märtsi 2020. aasta kuningliku dekreediga 463/20 COVID-19 põhjustatud kriisiga toimetuleku kohta) ja eelkõige oli vastu võetud 18. aprilli 2020. aasta kuninglik dekreet 16/20 (COVID-19-ga võitlemiseks õigussüsteemis kehtestatud menetluslike ja korralduslike meetmete kohta), nähti eriolukorra ajaks ette perekonnaasjades spetsiaalne lihtmenetlus (vt artiklid 3, 4 ja 5). Erimenetlust kohaldatakse siis, kui on vaja taotleda selliste alaliste meetmete läbivaatamist, mis on võetud 7. jaanuari 2000. aasta tsiviilkohtumenetluse seaduse 1/2000 (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) artikli 774 kohaselt ja mis puudutavad majapidamiskulusid, abikaasadevahelisi rahalisi toetusi või tunnustatud ülalpidamiskohustusi laste vastu ning meetmete läbivaatamist on taotletud seetõttu, et abikaasade või lapsevanemate majanduslik olukord on oluliselt muutunud COVID-19 põhjustatud tervisekriisi tulemusel. Seda kohaldatakse ka vaidluste korral, mis puudutavad taotlusi määrata või vaadata läbi kohustus teha elatismakseid ja nimetatud taotlus on esitatud seetõttu, et selle pereliikme majanduslik olukord, kes peab tegema elatismakseid, on oluliselt muutunud COVID-19 põhjustatud tervisekriisi tulemusel.

Kõikide küsimuste suhtes, mida see artikkel ei hõlma, kohaldatakse suulise ülekuulamise korraldamise suhtes erisätete puudumise korral 7. jaanuari 2000. aasta tsiviilkohtumenetluse seadust 1/2000.

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Nõude peab esitama asjaomane menetluspool isiklikult, välja arvatud juhul, kui ta on alaealine. Sellisel juhul peab taotluse esitama alaealise seaduslik esindaja, prokurör (*el Fiscal*) või lastekaitseasutus. Kuid nõude võib esitada ka esindaja, tingimusel et teda on selleks volitatud notari või kohtusekretäri juuresolekul või välisriigis asuvas Hispaania diplomaatilises esinduses konsuli juuresolekul.

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Üldjuhul on pädevad ülalpidamiskohustuslase elukohajärgsed kohtud. Kui ülalpidamiskohustuslasi on rohkem kui üks (ema ja isa), on pädevad ühe sellise ülalpidamiskohustuslase elukohajärgsed kohtud. Kui ülalpidamiskohustuslane ei ela Hispaanias, on pädevad tema viimase Hispaanias asunud elukoha järgsed kohtud. Kõigil muudel juhtudel on pädevad ülalpidamist saama õigustatud isiku elukohajärgsed kohtud.

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Hagejaid peab kaitsma advokaat (*abogado*) ja esindama õigusesindaja või jurist (*procurador*).

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivad võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Hispaanias ei kaasne lõive seoses nõuetega, mis esitatakse üksnes elatismaksete saamiseks. Maksta tuleb siiski advokaatide, õigusesindajate ja ekspertide tasud, kui see on asjakohane.

Advokaatide ja õigusesindajate tasu suurus sõltub nõude summast. Kohtukulude katmiseks on võimalik saada rahalist abi, kui taotluse esitajal või isikul, kellelt ülalpidamist taotletakse, puuduvad rahalised vahendid, ning asjaomastel isikutel võib olla õigus saada tasuta õigusabi vastavalt määradele, mis on sätestatud tasuta õigusabi käsitleva 10. jaanuari 1996. aasta seaduse nr 1/1996 artiklis 3. Abi hõlmab teenuste osutamist kohtu määratud advokaadi või õigusesindaja poolt eesmärgiga osaleda kohtumenetluses; samuti kaetakse riigieelarvest kõik kohtukulud, näiteks eksperditasud või teadaannete avaldamisega seotud kulud.

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutmise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Enamikul juhtudel nähakse ette korrapärased maksed, mis tuleb seaduse kohaselt teha igakuiste ettemaksetena. Ühekordse kindlasummalise makse määramine on väga tavatu; seda tehakse üksnes siis, kui tegemist on elatisvõlgnevuse kõrvaldamisega, kui see on soovitatav tulevaste maksete tagamiseks, sest ülalpidamiskohustuslasel puuduvad riigiga kindlad sidemed, või kui pooled sõlmivad sellekohase kokkuleppe. Tegelikult makstava summa

arvutamisel kasutab kohus abstraktset õigusreeglit, mis põhineb kolme järgmise aspekti proportsionaalsusel: ülalpidamist saama õigustatud isiku vajadused, ülalpidamiskohustuslase rahalised vahendid ning peamise ülalpidamiskohustuslasega samas ulatuses samuti ülalpidamist andma kohustatud teiste isikute (kaasülalpidamiskohustuslased) rahalised vahendid. Kohtuotsusega, millega määratakse kindlaks elatise ulatus, tuleb samuti ette näha, mille alusel summat hiljem ajakohastatakse. Elatismakseid ajakohastatakse automaatselt teatava aja möödumisel ja seda peab tegema elatist maksma kohustatud isik. Kui ülalpidamiskohustuslane elatismakseid ei ajakohasta, teeb seda kohus ülalpidamist saama õigustatud isiku taotluse alusel. Elatismakseid võib korrigeerida (jällegi asjaomase poole avalduse alusel), kui maksete kindlaksmääramise aluseks olnud asjaolud muutuvad olulisel määral: summat tuleb suurendada, kui ülalpidamiskohustuslase rahaline olukord paraneb või ülalpidamist saama kohustatud isiku rahaline olukord halveneb ja vaja on suuremat toetust (nt haiguse süvenemise korral); summat tuleb vähendada, kui ülalpidamiskohustuslase rahaline olukord halveneb või ülalpidamist saama õigustatud isiku rahaline olukord paraneb. Peale selle võib elatise maksmise kohustus lõppeda, kui selle tinginud asjaolud enam ei eksisteeri.

Kohtute üldnõukogu (*Consejo General del Poder Judicial*, CGPJ) on elatise arvutamiseks koostanud tabelid. Neid ajakohastati viimati 2019. aasta mais. Need on suunised, mille aluseks on laste vajadused ja milles võetakse arvesse vanemate sissetulekut ning laste arvu peres. Arvutusest on välja jäetud eluaseme- ja kooliharidusega seotud kulud ning seetõttu tuleb lõplikku makset iga juhtumi puhul vastavalt nendele kuludele korrigeerida. Tabelitega saate tutvuda siin:

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Utilidades/Calculo-de-pensiones-alimenticias/>

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Tavaliselt antakse ülalpidamist rahas. On siiski kaks erandjuhtu. Ülalpidamiskohustuslane võib ülalpidamiskohustust täita, pakkudes ülalpidamist saama õigustatud isikule toitu ja peavarju oma kodus. Selle võimaluse kasutamine on kohtupraktika kohaselt rangelt piiratud juhtudega, kui ei ole tagatud heade suhete olemasolu. Toidu või õiguste andmise kaudu maksmine on erand ja see on asjakohane üksnes siis, kui tuleb kõrvaldada elatisevõlgnevus, kui on vara kaotamise oht või kui ülalpidamiskohustuslasel puudub vara. Elatist makstakse otse ülalpidamist saama õigustatud isikule. Kõige tavapärasem on maksmine pangalekandega. Kui ülalpidamist saama õigustatud isik on alaealine või tal puudub teovõime, tehakse makse tema seaduslikule esindajale. Abielu purunemise või lapse ja vanema suhetega seotud menetluste puhul lubavad kohtud elatise maksmise vormidena otsemakseid õigustatud isikule teatavateks alaealise lapsega seotud kuludeks (nt kooliharidus, tervisekindlustus jne).

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Sellisel juhul võib ülalpidamist saama õigustatud isik esitada taotluse sellise kohtuotsuse täitmiseks, millega kinnitati tema õigust saada elatismakseid. Hispaanias saab kasutada järgmisi täitemeeteid: sissetuleku (välja arvatud kohtu määratud elatusmiinimum) arestimine; maksutagastuse kinnipidamine; pangakontode arestimine; sotsiaalkindlustushüvitiste kinnipidamine; vara konfiskeerimine ja avalik müük. Teatavatel juhtudel võib elatismaksete tegemata jätmise kujutada endast kuritegu, mille toimepanijale võidakse määrata vanglakaristus.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Erinevalt muudest võlgadest ei ole elatisevõlgnevuste puhul kehtestatud kvantitatiivseid piiranguid seoses elatisevõlgnevuste kontode arestimise või tema vara konfiskeerimisega. Ülalpidamiskohustuste täitmise tagamiseks ei saa menetlust algatada pärast viie aasta möödumist.

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Kui tegemist on nõuetega, mis käsitlevad elatise maksmist alaealistele või teovõimetutele isikutele, võib prokuratuur pakkuda end asjaomast isikut esindama.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Elatisrahastu, mis loodi 28. detsembri 2006. aasta seadusega 42/2006 ja mida reguleeritakse 7. detsembri 2007. aasta kuningliku dekreediga 1618/2007, on fond, mis ei ole juridiiline isik ja mille eesmärk on tagada, et alaealised lapsed saaksid kätte maksmata, aga tunnustatud elatismakset, mis kuuluvad tasumisele vastavalt kohtu kinnitatud kokkuleppele või lahusele-, lahutus-, abielu kehtetukstunnistamise, põlvnemis- või ülalpidamismenetluses tehtud kohtuotsusele. Selleks tehakse fondist ettemaksena käsitatavaid rahasummade väljamakseid.

Fondist toetuse saamiseks peab ülalpidamise saamise õigust tunnustava otsuse tegema Hispaania kohus.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõrvaldada muu liikmesriigi ametiasutusest või eraõiguslikult organisatsioonilt?

Jah, Euroopa Liidu normide ning elatise maksmist käsitlevate ja Hispaania ratifitseeritud rahvusvaheliste konventsioonide kohaselt võib ülalpidamist saama õigustatud isik taotleda abi Hispaania keskasutuselt, mis asub justiitsministeeriumis.

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Ühendust saab võtta mis tahes viisil, pöördudes justiitsministeeriumi rahvusvahelise õiguslase koostöö üksuse (*Subdirección General de Cooperación Jurídica Internacional*) poole aadressil Calle San Bernardo No 62, 28071 Madrid. Tel: +34 91 3902228/2295/4437. Faks: +34 91 3904457.

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

Teises liikmesriigis elav ülalpidamist saama õigustatud isik võib võtta ühendust asjaomase riigi keskasutusega, esitades tõendid selle kohta, et tal on õigus saada elatismakseid, ning taotleda, et see keskasutus võtaks ühendust Hispaania keskasutusega, kes algataks sissenõudmismenetluse Hispaanias. See on kooskõlas Euroopa Liidu normidega ja elatise maksmist käsitlevate rahvusvaheliste konventsioonidega, mille Hispaania on ratifitseerinud.

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

Asjaomase riigi ametiasutuste kehtestatud tingimustel.

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah, Euroopa Liit (ja sellest tulenevalt ka Hispaania) ratifitseeris selle protokollile 8. aprillil 2010.

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes) kohaselt on määruse kohaldamisalasse kuuluva vaidluse pooltel teises liikmesriigis tegelik juurdepääs õiguskaitsele, sealhulgas täite- ja edasikaebamismenetluste raames, vastavalt asjaomases peatükis sätestatud tingimustele. Peale selle annab taotluse saanud liikmesriik tasuta õigusabi seoses ülalpidamist saama õigustatud isiku kõigi artikli 56 kohaste taotlustega, mis käsitlevad vanema kohustust pidada ülal oma alla 21aastast last.

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Hispaania on tasuta õigusabi käsitlevale 10. jaanuari 1996. aasta seadusele nr 1/1996 lisanud VIII peatüki, mis käsitleb tasuta õigusabi piiriülestes Euroopa Liidu vaidlustes ja millega reguleeritakse seda õigust seoses füüsiliste isikutega olenemata sellest, kas tegemist on Euroopa Liidu kodanike või kolmandate riikide kodanikega, kes elavad seaduslikult ühes liikmesriigis.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

Viimati uuendatud: 13/07/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.